

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 70/06-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. júna 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Mgr. M. F., bytom J., zastúpeného advokátom Mgr. I. P., so sídlom Z., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. M. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/2002 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/2002 konal bez zbytočných prietahov.

3. Mgr. M. F. priznáva finančné zadostučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Mgr. M. F. priznáva náhradu trov konania 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet advokáta Mgr. I. P., Z., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2005 doručená sťažnosť Mgr. M. F., bytom J. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. I. P., so sídlom Z., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/02.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 2. februára 2002 domáhal na okresnom súde vrátenia sumy 112 871,20 Sk s príslušenstvom proti odporcovi G., a. s., so sídlom B.. Podaním z 3. apríla 2003 sa sťažovateľ domáhal nariadenia pojednávania vo veci. Okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 18. november 2003, ktoré bolo ale odročené na neurčito bez prejednanie veci z dôvodu, že neboli pridelené pojednávacie miestnosti. Následne už vo veci nebolo nariadené žiadne pojednávanie, t. j. okresný súd je v namietanom konaní nečinný. Sťažovateľ zastáva názor, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/02 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a preto navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej vydal tento nález:

„Ústavný súd SR podľa § 56 odst. 1 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov vyslovuje, že v súdnom konaní pred Okresným súdom Bratislava I. č. 9 C 40/02 došlo

- v období od podania žalobného návrhu až do 18. 11. 2003

- v období od 19. 11. 2003 až do dnešného dňa

k zbytočným prieťahom v konaní, čím bolo porušené ústavné právo sťažovateľa zakotvené v Ústave SR, čl. 48 odst. 2,

(2) Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Taktiež aj boli porušené práva sťažovateľa zakotvené v ustanovení Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd /Dohovor/, konkrétne čl. 6 odst. 1 a – Právo na spravodlivé súdne konanie.

1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Ústavný súd SR prikazuje podľa § 56 odst. 3 písm. a) zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, aby Okresný súd Bratislava I. v konaní č. 9 C 40/02 zjednal nápravu a konal tak, aby k ďalším zbytočným prieťahom nedošlo.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi podľa § 56 odst. 4 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk a ukladá Okresnému súdu Bratislava I., aby v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia Ústavného súdu SR vyplatil sťažovateľovi sumu 100.000,- Sk.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi nárok na náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré, Okresný súd Bratislava I. je povinný do 10 dní od vydania nálezu poukázať na účet právneho zástupcu sťažovateľa Mgr. I. P., advokáta, Z., č.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 70/06-10 z 29. marca 2006 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti a predložil ústavnému súdu spis sp. zn. 9 C 40/2002.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 2. júna 2006. Okrem iného sa v ňom uvádza:

„...Vo veci boli vykonané nasledovné úkony:

- návrh na začatie konania doručený súdu dňa 28. 02. 2002*
- 15. 03. 2002 súdny tajomník požiadal o výpis z obchodného registra*
- dňa 22. 08. 2002 bol daný pokyn na zaslanie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku za návrh*
- žiadosť o oznámenie spisovej značky doručená súdu dňa 02. 10. 2002*
- súdny poplatok zaplatený dňa 21. 10. 2002*
- spis predložený sudcovi na konanie dňa 30. 10. 2002*
- dňa 09. 04. 2003 žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania*
- výzva na vyjadrenie sa k návrhu zo dňa 23. 05. 2003*
- vyjadrenie odporcu doručené súdu dňa 10. 06. 2003*
- dňa 17. 06. 2003 termín pojednávania stanovený na deň 18. 11. 2003*
- návrh na vykonanie dôkazov doručený súdu dňa 11. 11. 2003*
- pokyn sudcu zo dňa 11. 11. 2003 na zabezpečenie dôkazov*
- výzva súdu zo dňa 11. 11. 2003*

- žiadosť súdu o zaslanie spisu zo dňa 11. 11. 2003
- zápisnica o pojednávaní zo dňa 18. 11. 2003 /zastupujúcou sudkyňou pojednávanie odročené na neurčito s tým, že po pridelení pojednávacích miestností na rok 2004 budú účastníci písomne volaní/
- dňa 20. 11. 2003 doručenie spisového materiálu OÚ JP
- návrh na vyžiadanie záznamov doručený súdu dňa 26. 11. 2003
- pokyn sudcu zo dňa 03. 02. 2004 na zapožičanie dokladov
- list súdu zo dňa 04. 02. 2004
- doplnenie návrhu doručené súdu dňa 09. 02. 2004
- zapožičanie spisového materiálu OR PZ Poprad doručené súdu dňa 26. 03. 2004
- dňa 16. 09. 2005 stanovený termín pojednávania na deň 16. 02. 2006
- stanovisko k súdnemu konaniu doručené súdu dňa 15. 02. 2006
- zápisnica o pojednávaní konanom dňa 16. 02. 2006 /pojednávanie odročené na neurčito s tým, že PZ odporcu v lehote do 15 dní oznámi adresu svedka p. M., spisovú značku konania proti p. M.,/
- oznámenie a predloženie dokumentov doručené súdu dňa 01. 03. 2006
- dňa 16. 05. 2006 stanovený termín pojednávania na deň 12. 10. 2006 o 13.00 hod. č. dv. 30.

K dlhšiemu časovému intervalu pri jednotlivých úpravách sudkyne došlo z dôvodu neprimerane vysokého počtu pridelených vecí v oddelení 9 C popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom a pri rozhodovaní je viazaný len Ústavou SR, ústavným zákonom a zákonom.

S poukazom na uvedené vykonané úkony v predmetnej veci, si dovoľujem navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažovateľovi nebolo priznané finančné zadosťučinenie. Žiadam, aby bola vzatá na vedomie skutočnosť, že zákonná sudkyňa vo veci konala bez ňou zavinených zbytočných prietahov vzhľadom na vysoký počet

pridelených vecí v oddelení 9 C /cca 651 vecí k dnešnému dňu/ popri priemernom mesačnom nápade.

Právny zástupca navrhovateľa /sťažovateľa/, má vedomosť o tom, že vo veci bolo možné postupovať v súlade so zák. č. 757/2004 Z. z. a zo strany vedenia tunajšieho súdu by došlo k sledovaniu a zabezpečeniu plynulosti konania.

Vo veci musím konštatovať objektívny prieťah v konaní od dňa 30. 10. 2002 do 17. 06. 2003, kedy bol stanovený termín pojednávania stanovený na deň 18. 11. 2003 a od 26. 03. 2004 do 16. 09. 2005, kedy bol stanovený termín pojednávania na deň 16. 02. 2006.“.

Zo súdneho spisu sp. zn. 9 C 40/2002 ústavný súd zistil, že doterajší priebeh namietaného konania zodpovedá popisu uvedenému vo vyjadrení predsedu okresného súdu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/2002.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného

štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľa.

1. Pri posudzovaní prvého kritéria ústavný súd po zistení, že predmetom namietaného konania je návrh s'ťažovateľa na zaplatenie sumy 112 871,20 Sk s príslušenstvom súvisiaci s plnením z leasingovej zmluvy uzavretej medzi žalobcom (s'ťažovateľom) a žalovaným (G. a. s., so sídlom B.) 8. augusta 2000 a preskúmaní spisu sp. zn. 9 C 40/2002, konštatoval, že z právneho hľadiska nejde o zložitú vec, keďže tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom doterajší priebeh konania nesignalizuje, že by išlo o vec, ktorá by vyžadovala vykonať časovo náročné dokazovanie. Na tomto základe ústavný súd uzavrel, že doterajšiu dĺžku namietaného konania nemožno ospravedlňovať právnou alebo faktickou zložitost'ou veci.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sa s'ťažovateľa ako účastníka namietaného konania. Po preskúmaní spisu sp. zn. 9 C 40/2002 ústavný súd dospel k záveru, že s'ťažovateľ bol v doterajšom priebehu konania aktívny a poskytoval okresnému súdu potrebnú súčinnosť, a preto mu nemožno pripísať negatívny podiel na doterajšej dĺžke namietaného konania.

3. V rámci posledného kritéria ústavný súd posudzoval doterajší postup okresného súdu v namietanom konaní. Z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd po vykonaní

nevyhnutých procesných úkonov od 30. októbra 2002 až do 23. mája 2003, t. j. takmer sedem mesiacov vo veci nevykonal bez akéhokoľvek relevantného dôvodu žiadny úkon. Rovnako bol okresný súd nečinný aj v období od 26. marca 2004 do 16. septembra 2005 (takmer 18 mesiacov), keď nariadil vo veci pojednávanie až na 16. február 2006, a preto aj toto obdobie ústavný súd vyhodnotil ako obdobie, v ktorom došlo v konaní k zbytočným prier'ahom.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k zbytočným prier'ahom v konaní súdu dochádza aj v dôsledku „takého jeho postupu, ktorý nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľa vo veci, s ktorou sa obrátil na súd“ (II. ÚS 9/01). Za neefektívnu činnosť okresného súdu považuje ústavný súd obdobie po 17. marci 2003, keď okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 18. november 2003, až do konania tohto pojednávania, pretože z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd nevenoval príprave nariadeného pojednávania dostatočnú pozornosť z hľadiska zabezpečovania dôkazov (prvé úkony smerujúce k zabezpečeniu dôkazov vykonal až šesť dní pred pojednávaním), hoci mu to zákon ukladá (§ 114 Občianskeho súdneho poriadku). To sa prejavilo aj v tom, že pojednávanie konané 18. novembra 2003 okresný súd bezprostredne po zistení, že žalobca (sťažovateľ) trvá na svojom návrhu (žalobe), odročil na neurčito, a preto aj toto obdobie ústavný súd označil ako obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prier'ahom.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol, že v označenom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru tak nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo

veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože označené konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne ukončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 40/2002 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Pretože ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 9 C 40/2002 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 100 000 Sk s odôvodnením, že nečinnosťou súdu sa dostal do stavu právnej neistoty a že zbytočné prietahy v konaní mu znemožnili získať finančné prostriedky z uplatneného nároku.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom, predmet súdneho sporu a správanie sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún) sťažovateľovi primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom Mgr. I. P. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) spolu za dva úkony v roku 2005 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (vypočítanú zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v prvom polroku 2004 bola 15 008 Sk, t. j. 2 krát 2501 Sk a 2 krát 150 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2006